

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJOS
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS KOOPERATINIŲ BENDROVIŲ (KOOPERATYVŲ)
ĮSTATYMO NR. I-164 3¹, 5, 10, 11, 14, 16, 16², 17, 18, 19 IR 20 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO**

(TAP NR. 22-781; TAIS NR. 21-34099(4))

2022-05-11 Nr. NV-1293

Vilnius

1. Projekto rengėja – Žemės ūkio ministerija (ŽŪM).

2. Projekto tikslas – tobulinti kooperacijos žemės ūkio veikloje teisinį reguliavimą, sumažinti administracinę naštą žemės ūkio kooperatinėms bendrovėms (kooperatyvams) bei suteikti daugiau sprendimų laisvės kooperatyvų nariams sprendžiant jų veiklos ir valdymo klausimus.

3. Dabartinė situacija:

- Projektas parengtas siekiant tobulinti kooperatinių bendrovių (kooperatyvų) veiklą, valdymą ir kontrolę, atsižvelgiant į praktikoje pasitaikančias problemas dėl kooperatinės bendrovės nario balsavimo teisės perleidimo tvarkos, galimybės nariui dalyvauti ir balsuoti elektroninėmis priemonėmis bei raštu, galimybės dividendams mokėti daugiau kaip 10 proc. pelno, pirmiausia naudoti atsargos (rezervinį) kapitalą ir išrinktų ar perrinktų valdybos narių veiklos pradžios, taip pat siekiant perduoti ŽŪM nebūdingas vykdomas funkcijas.
- Projektu siūlomas teisinis reguliavimas yra susijęs su kitais, Vyriausybės jau pateiktais Seimui įstatymų projektais, ypač su Žemės ūkio, maisto ūkio ir kaimo plėtros įstatymo pakeitimo įstatymu, kuriame siūloma įtvirtinti nuostatas dėl steigiamos (sujungus 3 valstybės įmones – *VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centrą* (VĮ ŽŪIKVC), VĮ Distancinių tyrimų ir geoinformatikos centrą „GIS-Centras“ ir VĮ Valstybės žemės fondą į vieną įmonę, konsoliduojant informacinių išteklių kūrimo ir palaikymo funkcijas) naujos *VĮ Žemės ūkio duomenų centro* funkcijų.
- Įstatyme nustatyta, kad kooperatinės bendrovės žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) pripažįsta Vyriausybės įgaliota institucija (t. y., ŽŪM) pagal VĮ ŽŪIKVC teikime pateiktą išvadą dėl pripažinimo ir įgalioja VĮ ŽŪIKVC išduoti pažymėjimą, taip pat priima sprendimą dėl suteikto pripažinimo panaikinimo.
- Šiuo metu kooperatyvo nariams, negalintiems dalyvauti ir balsuoti visuotiniame narių, valdybos ar tarybos susirinkime, nesudaryta galimybė išreikšti savo nuomonę per kitą dalyvaujantį narį.
- Įstatyme apibrėžtas tik grynojo pelno skirstymas. Imperatyviai nustatyta, kad dividendams mokėti skiriama iki 10 proc. grynojo pelno. Tačiau nėra apibrėžti nuostolių skirstymo principai (nuostolių paskirstymo tvarką kooperatyvai nusistato tik savo įstatuose).
- Įstatyme nustatyta, kad kooperatinės bendrovės narių susirinkimas tvirtina audito įmonę tik kai revizijos komisija (revizorius) nesudaroma, o tai neatitinka Įmonių atskaitomybės įstatymo nuostatų.
- Įstatyme numatyta, kad valdybos narys, valdybos pirmininkas arba visa valdyba gali būti atšaukti arba gali atsistatydinti įstatuose numatyta tvarka kadencijai pasibaigus.
- Įstatyme neįtvirtinta, kada naujai išrinkta / perrinkta kooperatyvo valdyba pradeda eiti pareigas ir kiekvienas jos narys įgyja įgaliojimus veikti valdybos nario teisėmis.
- Įstatyme numatyta, kad kooperatinės bendrovės narių susirinkime balsuojama atviru balsavimu, išskyrus atvejus, kai slaptą balsavimą nustato šis Įstatymas, kooperatinės bendrovės įstatai arba to reikalauja ne mažiau kaip 1/10 susirinkimo dalyvių sąrašė užsiregistravusių kooperatyvo narių.

4. Projekto esmė – siūloma:

- nustatyti, kad kooperatines bendroves (kooperatyvus) žemės ūkio kooperatinėmis bendrovėmis (kooperatyvais) pripažįsta VĮ Žemės ūkio duomenų centras (vietoj ŽŪM) ir išduoda pažymėjimą, bei vadovaudamasis Vyriausybės įgalios institucijos nustatyta tvarka, inicijuoja kooperatinių bendrovių atitikties Įstatymo 3¹ straipsnyje nurodytiems reikalavimams patikras;
- nustatyti kooperatinės bendrovės nariui turėti teisę įstatuose nustatyta tvarka perleisti jam priklausančią balsavimo teisę kitam asmeniui, su juo sudarant šios teisės perleidimo sutartį, ar paprastos rašytinės formos įgaliojimu paskirti įgaliotinį, atstovausiantį jam narių susirinkime;
- panaikinti prievolę dividendams mokėti iki 10 proc. grynojo pelno (kooperatinė bendrovė pati savo įstatuose nusimatyti, kokia maksimali grynojo pelno dalis galės būti paskirstoma) bei nuostoliui dengti pirmiausia naudoti atsargos (rezervinį) kapitalą, taip pat apibrėžti ne tik grynojo pelno skirstymą, bet ir nuostolių dengimo principus;
- supaprastinti visuotinio narių susirinkimo tvarką, numatant, kad narys gali balsuoti raštu, užpildydamas bendrąjį balsavimo biuletenį kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) įstatuose numatyta tvarka, ir kooperatinės bendrovės gali sudaryti galimybę nariams susirinkime dalyvauti ir balsuoti elektroninėmis ryšio priemonėmis užtikrinant informacijos saugumą;
- nustatyti, kad valdybos narius ir jos pirmininką renka kooperatinės bendrovės narių susirinkimas ne ilgesnei kaip 4 metų kadencijai. Valdybos nariai ir pirmininkas savo veiklą pradeda pasibaigus juos išrinkusiam narių susirinkimui. Valdybos narys, valdybos pirmininkas arba visa valdyba gali būti atšaukti arba gali atsistatydinti įstatuose nustatyta tvarka kadencijai nepasibaigus.
- nustatyti, kad kooperatinės bendrovės (kooperatyvo) narių susirinkimas tvirtina audito įmonę, kai revizijos komisija (revizorius) nesudaroma ar finansinių ataskaitų auditas privalomas vadovaujantis Įmonių atskaitomybės įstatymu.
- galiojančiame įstatyme esančias nuorodas į finansinę atskaitomybę pakeisti į sąvoką „finansinės ataskaitos“.

Projekto nauda ir įgyvendinimo kaštai:

- numatoma, kad priėmus Projektą bus sudarytos sąlygos žemės ūkio veiklos subjektų (smulkiųjų ūkių) derybinių galių stiprinimui ir konkurencingumo didinimui, naujų žemės ūkio kooperatyvų steigimuisi ir kooperuotų narių skaičiaus didėjimui;
- pažymėtina, kad Projektui įgyvendinti papildomų valstybės biudžeto lėšų nereikės.

5. Derinimas:

- Projekto nuostatos svarstytos ir derintos žemės ūkio ministro įsakymu sudarytoje darbo grupėje (dalyvaujant žemės ūkio sektoriaus socialiniams ekonominiais partneriams) šalies kooperatyvų būklei įvertinti ir pasiūlymams dėl veiklos reglamentavimo gerinimo pateikti.
- Projektas derintas su Teisingumo, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų, Aplinkos, Vidaus reikalų ministerijomis ir VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru.
- Suderinta su Aplinkos ministerija ir VĮ Žemės ūkio informacijos ir kaimo verslo centru. Atsižvelgta į Teisingumo, Finansų, Ekonomikos ir inovacijų ministerijų pastabas.
- Dėl neatsižvelgto Finansų ministerijos siūlymo patikslinti Projekto 12 str. 2 dalį (*numatyti, kad Vyriausybės įgaliota institucija iki 2022 m. spalio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus*), rengėjai pagrįstai argumentuoja priimtu sprendimu atsižvelgti į Teisingumo ministerijos siūlymą tikslinti šią nuostatą (*numatyti, kad Vyriausybė ir žemės ūkio ministras iki 2022 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus*), taip pat numatoma VĮ Žemės ūkio duomenų centro veiklos pradžios data – nuo 2023 m. sausio 1 d.

- ŽŪM darbo tvarka informavo, kad Vidaus reikalų ministerija pateikė pastabą pasibaigus nustatytam Projekto derinimo terminui – VRM laikosi nuomonės, kad pasiūlymas *VI Žemės ūkio duomenų centrui* suteikti viešojo administravimo įgaliojimus inicijuoti ir atlikti kooperatinių bendrovių (kooperatyvų), kurios jau pripažintos žemės ūkio bendrovėmis (kooperatyvais) ir turi išduotą tai patvirtinantį pažymėjimą, atitiktis nurodytiems reikalavimams patikras, o nustačius, kad kooperatinė bendrovė (kooperatyvas) pripažinta pagal pateiktus neteisingus duomenis arba neatitinka šiame straipsnyje nurodytų reikalavimų, pritaikyti poveikio priemonę – panaikinti suteiktą pripažinimą žemės ūkio bendrove (kooperatyvu) neatitinka šiuo metu galiojančio Viešojo administravimo įstatymo nuostatų, ir atitinkamai siūlo įvertinti galimybę šią funkciją perduoti vykdyti kitam viešojo administravimo subjektui, kuriam tokie viešojo administravimo įgaliojimai gali būti suteikiami.

6. Atitikimas Vyriausybės programos nuostatom – Projektas atitinka Vyriausybės programos 145.1 ir 145.5 papunkčių nuostatas dėl žemės ūkio subjektų derybinių galių ir konkurencingumo didinimo bei kooperacijos skatinimo, ir įgyvendina Programos įgyvendinimo plano 5.9.7 veiksmą dėl kooperacijos plėtojimo žemės ūkio, maisto ūkio, žuvininkystės, miškininkystės ir kitose kaimo plėtros srityse.

7. Dalykinio vertinimo išvada – gavus Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės išvadą, taip pat atsižvelgiant į minėtą Vidaus reikalų ministerijos pateiktą pastabą, siūlytina Projektą plačiau aptarti tarpinstituciniame pasitarime.

Atkreiptinas dėmesys, kad Projektas įtrauktas į Seimo IV (pavasario) sesijos darbų programą (nurodytas svarstymo mėnuo – gegužė).

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +37070663722, el. p. vaidas.talacka@lr.lt